

Deutscher Schulverein
Tyska skolföreningen
dss@tyskaskolan.se

Rektor vid Tyska skolan
Gerhard.Eikenbusch@tyskaskolan.se

Beslut grundskola och gymnasieskola

efter riktad tillsyn av den internationella skolan
Tyska skolan i Stockholms kommun

Tillsyn i Tyska skolan

Skolinspektionen genomför en riktad tillsyn av internationella skolor i Sverige under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen 11 av de 12 internationella skolorna i Sverige. Den tolfte skolan har inte ännu startat sin skolverksamhet varför Skolinspektionen bedömt att den inte ska ingå i den riktade tillsynen.

Tyska skolan besöktes av Skolinspektionen den 11-13 mars 2013.

Fakta om skolan

Tyska skolan är en internationell skola centralt belägen i Stockholms kommun. Skolan är en så kallad Begegnungsschule där svensk och tysk kultur möts och där ett av målen är att eleverna ska bli tvåspråkiga.

Huvudman för skolan är den ideella föreningen Tyska skolföreningen med organisationsnummer 802005-6530.

Tyska skolan har godkännande att bedriva internationell grundskola i Stockholms kommun för årskurserna 1-9 och för gymnasieskolan. Den 29 juni 2007 (dnr 2007:2447, 2007:2448) beslutade Skolverket att bidragsrätten för grundskolan skulle omfatta 440 elever och för gymnasieskolan 120 elever.

Tyska skolan är organiserad enligt det tyska skolsystemet där grundskolan motsvaras av årskurserna 1 – 4 (Primarstufte) och gymnasieskolan av årskurserna 5-12 (Sekundarstufte I årskurserna 5-10, Sekundarstufte II årskurserna 11-12). Efter årskurs 12 når eleverna sin studentexamen, Abitur. Examinationen sker via slutprov som kontrolleras av tyska staten dels genom utsänd censor och dels genom två medbedömare, en lokal och en i Tyskland.

Årskurserna 1-4 är uppdelade i en så kallad svensk (s-klass) respektive tysk klass (d-klass). Indelningen till de olika klasserna görs efter en bedömning av vilket språk som eleven använder mest vid antagningen till skolan. I skolan finns även två förskoleklasser, klass 0. Vid tidpunkten för tillsynen fanns 538 elever inskrivna i skolan.

I Tyska skolan arbetar 54 lärare, varav 16 är utsända och anställda av tyska eller österrikiska staten under en period av tre eller sex år. Samtliga ämnen med undantag av svenska, samhällskunskap och historia utgår från tysk läroplan.

Skolledningen har det pedagogiska ansvaret för skolan och består av en rektor som är ansvarig för verksamheten och två biträdande rektorer, en tysk och en svensk. Rektorn är utsänd från och anställd av tyska staten. Rektor ansvarar för

antagning, skolorganisation, pedagogisk ledning, personalansvar och tjänstefördelning. Till den utvidgade skolledningen hör också tre koordinatörer.

Skolan tar inte ut några avgifter för elever med svenskt personnummer.

Helhetsbedömning

Tyska skolan präglas av tydliga kunskapskrav som utgår från tysk läroplan och tyska kursplaner. I skolans profil "Leitbild" strävar skolan efter att skapa en läromiljö där eleverna förutsätts vara nyfikna och visa en vilja att lära sig, där undervisningen har ett helhetsperspektiv. I skolans profil anges vidare att det ska råda ett öppet klimat där eleverna känner sig trygga och där man bemöter varandra på ett hövligt och respektfullt sätt. Skolan arbetar med att ge eleverna en demokratisk fostran genom skolans elevråd.

Särskilt stöd ges till de elever som bedöms vara i behov av det och det finns tydliga rutiner kring det särskilda stödet.

Skolinspektionen noterar att det inom skolan finns en ambition att arbeta förebyggande mot kränkande behandling och att diskutera värdegrundsfrågor vilket främst sker i ämnet etik och under klasstimmar. Skolan har även en anti-mobbinggrupp som hanterar mobbingärenden. Tillsynen visar dock att skolans rutiner för att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling inte är tillräckligt kända på skolan och att de dessutom behöver förtydligas.

Mot bakgrund av att det i svensk skollagstiftning finns ett absolut förbud för personal att kränka elever bedömer Skolinspektionen att skolan måste stärka och systematisera sitt arbete för att förebygga kränkningar, bland annat för att säkerställa att relationen mellan personal och elever och mellan elever på skolan bygger på ömsesidig respekt och likabehandling. Vidare behöver skolans plan mot kränkande behandling utvecklas.

Skolinspektionen bedömer att Tyska skolan är öppen för alla elever enligt regelverket för internationella skolor och att skolan följer de urvalsgrunder som Skolinspektionen godkänt.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Tyska skolföreningen att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 5 september 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet

Bedömning

Tyska skolföreningen måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet värdegrund.

- Se till att skolan bedriver ett målinriktat arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling.
- Se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.
- Se till att skolan har rutiner för att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling.

Motivering

Enlig skollagen ska huvudmannen för skolan se till att det bedrivs ett målinriktat arbete i all verksamhet för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Åtgärder ska vidtas för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

I skollagen anges vidare att huvudmannen varje år ska se till att det upprättas en plan mot kränkande behandling. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga eller förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som skolan avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Denna bestämmelse gäller all utbildning och annan verksamhet som regleras i skollagen. Bestämmelserna gäller således även för internationella skolor som är en särskild utbildningsform i skollagens mening.

Av Skolverkets allmänna råd framgår att skolans kartläggning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att förebygga och förhindra kränkande behandling inte behöver finnas med i planen eftersom det kan röra sig om ett väldigt omfattande material. Däremot är det viktigt att de slutsatser som verksamheten drar av kartläggningen framgår av planen. På så sätt kan elever, vårdnadshavare och andra få en bild av situationen i verksamheten.

Av skollagen framgår också att all skolpersonal har en anmälningsskyldighet till rektor vad gäller kränkande behandling. En rektor, som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkningar, är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är i sin tur skyldig att utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta skäliga åtgärder för att förhindra ytterligare kränkningar.

Intervjuer med elever samt Skolinspektionens enkätundersökning som genomförts i samband med tillsynen visar att det finns elever som upplever ett flertal vuxna som stränga. I årskurs 9 uppger 14 procent av eleverna i Skolinspektionens enkät att det stämmer ganska bra att det finns personal på skolan som de är rädda för. De yngre eleverna uppger att det finns lärare som kan bli arga på dem när de inte förstår något. Lärarna på skolan förklarar att det kan finnas en skillnad i hur en svensk lärare och en tysk lärare bemöter en elev och att vissa lärare därför kan uppfattas som stränga. Enligt rektorn tar denne upp med lärarna hur man ska förhålla sig till elever. Bland annat diskuteras hur viktigt det är att bli medveten om hur man uttrycker sig gentemot elever och olämpligheten i att använda ironi som är vanligt i den tyska skolkulturen, enligt rektorn.

Rektorn tror också att mycket av elevernas rädsla för lärarna beror på en rädsla att misslyckas med skolarbetet och att inte bli uppflyttad till nästa årskurs. Lärarna instämmer i denna bild. Elevstödspersonalen är förvånad över att eleverna uttryckt rädsla för lärarna och instämmer i tolkningen att det främst måste bero på betygsstress.

För att motverka kränkande behandling har eleverna i årskurserna 1-8 så kallade klasstimmar på schemat som enligt rektorn ska användas för att arbeta med värdegrundsfrågor. Rektorn uppger vidare att ämnet etik för de äldre eleverna till stor del behandlar frågor om hur man ska bete sig mot varandra. I ämnet ingår också att diskutera värdegrundsfrågor och jämställdhet. Lärarna uppger att man har arbetat med olika teman i klasserna och att skolsköterskan ibland har tjej- och killgrupper för att diskutera värdegrundsfrågor. Detta sker dock enligt lärarna inte systematiskt och regelbundet utan bara när det finns behov på grund av en uppkommen situation.

Rektorn anger också att skolan har ett system enligt tyskt modell med en förtroendelärare som utses av eleverna som ska fungera som en vuxen dit man kan vända sig ifall något problem uppstår i skolan. Det framkommer dock i elevintervjuer att de yngre eleverna inte känner till att det finns någon förtroendelärare samt att alla klasser inte har så kallade klasstimmar och att dessa timmar inte nödvändigtvis används för aktiviteter som syftar till att motverka kränkande behandling. Enligt eleverna i de högre klasserna tas värdegrundsfrågor främst upp i ämnet etik. Det råder en tolerans gentemot olikhet, så länge "en elev inte sticker ut för mycket", enligt de äldre eleverna. Eleverna uppger

att det finns elever som är utanför och att "mobbing" förekommer även om det sker i liten skala. Lärarna för de äldre åldrarna uppger att förhållandet mellan elever mestadels är bra men att det finns elever som blir dåligt behandlade av sina kamrater på grund av att de anses som annorlunda. Lärarna är medvetna om detta och försöker arbeta för att detta beteende hos eleverna ska förbättras.

I enkäter genomförda av Skolinspektionen i samband med tillsynen svarar 20 procent av vårdnadshavarna att det stämmer helt eller ganska bra att skolan bör göra mer för att förhindra kränkningar. Elever uppger också att det i vissa grupper används hårt språk mellan elever och att det förekommer invigningsriter för att bli accepterad i gruppen. Skolinspektionen vill understryka att det förebyggande arbetet med att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö.

Enligt rektor ska lärarna försöka lösa konflikter så mycket som möjligt inom klassen. Rektorn får återkoppling om det hänt något speciellt. Skolledningen blir direkt inkopplad i föräldrasamtal när det behövs. Ungefär en till två gånger per år uppstår disciplinära frågor som rektor är involverad i. Rektor sitter med vid antimobbingmötena och får där kännedom om kränkningar som rapporteras. Rektor uppger också att skolan är medveten om att det ibland förekommer kränkningar men att alla ansvariga då ingriper. Lärarna för de yngre åldrarna uppger att de inte upplever att det finns rutiner för dokumentation av kränkningar. Man för protokoll vid antimobbingmöten men uppföljningen är dålig anser lärarna.

I intervjuerna med elever framkommer att de upplever att lärare agerar mycket olika när en situation uppkommer där en elev kränker en annan elev. Flertalet av de intervjuade eleverna menar att lärare inte gör tillräckligt när en elev kränker en annan. I stället tycker de yngre eleverna att det finns en risk att kränkningarna blir värre om man berättar om dessa för skolans personal. Det framkommer i intervju med elever att man kan bli kallad "tjallare" om man säger något till en vuxen.

Vidare uppger eleverna att när de talar om för lärarna att de känner sig kränkta så försöker lärarna "säga till" de elever som kränker och tala med dessa elevers föräldrar. De elever som har blivit utsatta för kränkningar får dock inte någon återkoppling kring hur kränkningarna har hanterats. Rektor och biträdande rektor uppger att de inte har tolkat skollagen så att kapitel 6 om åtgärder mot kränkande behandling är tillämplig för internationella skolor.

Skolinspektionen har tagit del av skolans antimobbingplan i vilken skolan har definierat vad mobbing är och hur skolan ska agera när det upptäcks att en elev mobbas. Rektor uppger dock att denna "akutplan" inte är känd av andra än de som ingår i antimobbingsgruppen och skolledningen. Detta sammantaget med vad lärare och elever uttryckt vid intervjuer innebär enligt Skolinspektionens

bedömning att skolans rutiner för att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling inte är vare sig tillräckligt kända eller tillräckligt tydliga och därmed inte leder till att hanteringen av kränkningar sker systematiskt på skolan.

Vidare bedömer Skolinspektionen att skolans antimobbingplan inte uppfyller de krav som ställs på en plan mot kränkande behandling då det inte framgår några specifika åtgärder baserat på en kartläggning av skolan som ska genomföras under innevarande år för att förebygga kränkande behandling. Planen saknar också en utvärdering av föregående års plan. Skolinspektionen anser att det behöver förtydligas i planen vilka åtgärder skolan ska vidta för att komma tillrätta med sådana synsätt och attityder på skolan som bidrar till otrygghet. Dessutom behöver det i planen framgå en utvärdering av om åtgärderna haft avsedd effekt för att bedriva ett aktivt värdegrundsarbete som på sikt ska leda till en tryggare skolmiljö.

Sammanfattningsvis visar utredningen att skolans åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling inte är tillräckliga, att skolan inte har upprättat en plan mot kränkande behandling och att skolan inte heller har fungerande rutiner för att anmäla utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därmed att åtgärda bristerna.

Författning

6 kap. 1, 6, 8 och 10 §§, 24 kap. 3 § första stycket p. 9 eller 5 § första stycket p. 12 skollagen

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Kristina Dhenstrand och juristen Christina Ridderman Karlsson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Maria Caryll
Enhetschef

Sara Rising
Föredragande

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför en riktad tillsyn av de internationella skolorna i Sverige. De internationella skolorna granskas både på grundskole- och gymnasienivå.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten uppfyller krav som författningarna ställer inom områdena skolans allmänna mål och värdegrund är förenlig med de som gäller för svensk skola. Inom detta område återfinns skolans arbete för att stödja och stimulera barn och elever så att de utvecklas så långt som möjligt i en trygg miljö. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna som det svenska samhället vilar på.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen. Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.